

Onko sosialismi oikeassa vai väärässä?

Väittelyä Yhdysvaltain sosialistipuolueen kansallissihteerin John M. Work'in ja "The Common Cause" aikakauslehden toimittajan John R. Meader'in välillä. *)

Sallikaa minun ensiksikin määritellä joitakin nimityksiä, joita tulen kirjoituksessani käyttämään.

Jotkut ihmiset sanovat, että on olemassa viittäkymmentä seitsemää eri lajia sosialismia, kuten entisen miehen kurkkuja. Mutta siinä he erehtyvät. On olemassa vain yhtä lajia sosialismia. Jotkut sosialistit tosin käyttävät erilaisia määritteleviä sanoja nimensä edessä**) mutta kaikilla heillä on sama lopullinen päämäärä. Se mikä heidät erottaa toisistaan, on ainoastaan kysymys keinoista ja menettelytavoista, miten tuon päämäärän perille parhaiten päästää.

Sanaa sosialismi luonnollisestikin käytetään useassa eri merkityksessä. Siinä suhteessa se on monien muiden sanojen kaltainen. Mutta on aina helppo asia siitä ajatusyhteydestä, jossa sana esiintyy, päättää missä merkityksessä sitä on kulloinkin käytetty. Tämä pitää paikkansa

*) The "Common Cause" on New Yorkissa toista vuotta ilmestyvä kuukautinen aikakauslehti, jonka yksinomaisena tarkoituksena näkyy olevan kaikilla keinoilla taistella uhkaavaa sosialismia "vaaraa" vastaan. Sen takana tuntuu katolilaisen kirkon vaikutus.

Suom. muist.

**) Tarkottaa sellaisia nimityksiä kuin kristillinen sosialisti, vallankumouksellinen sosialisti j.n.e.

Suom. muist.

myöskin sanaan "socialismi" nähdä.

Joskus sosialismista puhuessamme tarkotamme sosialistista liikettä tai saatamme tarkoittaa sosialistista mielialaa. Sitä tarkotamme sanoessamme, että sosialismi kasvaa.

Joskus taas sosialismista puhuessamme tarkotamme sitä sellittävää tutkistelua, jonka me sosialistit kohdistamme teollisuusoihin ja yhteiskuntarakenteseen. Sitä tarkotamme puhuessamme tieteellisestä sosialismista. Mutta tavallisesti, kun puhumme sosialismista, me tarkotamme sitä yhteiskunnallista, yhteisöllistä tai yhteistoiminnallista tuotanto- ja teollisuusjärjestelmää, jota me sosialistit koetamme saattaa voimaan.

Tässä viimeksimainitussa merkityksessä, jossa sanaa sosialismi tavallisimmin käytetään, se tarkoittaa kaikkien niiden tuotanto- ja liikealojen yhteiskunnallista tai yhteisöllistä omistusta ja hallintoa, joita yksityisomistusoikeuden vallitessa niiden yksityiset omistajat käyttävät välikappaleina anastakseen itselleen osan toisten tekemän työn tuloksista. Selvittelen tätä määrittelemäni lähemmin tuonnempana.

Sanalla "kapitalismi," jota usein käytämme, tarkotamme nykyistä kapitalistista teollisuusjärjestelmää, jossa parhaimpaa eläm-

me; järjestelmää, jossa kapitalistit, tai korporatsioonien ja trustien nimellä tunnetut kapitalisti-liittoumat omistavat tehtaat, kaivokset, rautatiet, kauppaliikkeet ja muut suuret hyödykkeiden tuotanto- ja välitysalat, palkaten työläisiä tekemään kaiken työn ja maksaen heille ainoastaan pienen osan heidän työnsä arvosta ja pitäen itse loput.

Usein käytämme myöskin sanaa kapitali, pääoma. Tätä sanaa käsitetään usein väärin. Mainitessamme sanan kapitali, useat ihmiset ajattelevat sillä yksin omaan rahaa. Heillä on sellainen käsitys, että rahapääoma on ainoata pääomaa, mitä on olemassa. Tietystikin rahakapitaliaakin on olemassa. Mutta se muodostaa vain pienen murto-osan kaikesta olemassa-olevasta kapitalista. Kapitalin yleensä muodostavat omaisuuskiinteistöt — teollisuuslaitokset — ja teollisuuskulku- ja kauppalaitokset, joita käytetään rahan lisää-hankkimiseen — toisin sanoen riistättä tarkoituksiin. Sanoja "riistää" ja "riistäntö," joita usein käytämme, ei monasti myöskään ensinkään käsitetä. Riistännöllä ymmärrämme sitä todellisuudessa tapahtuvaa ilmiötä kun pieni kapitalistijoukko puristaa muulta osalta kansaa suurimman osan heidän ansioistaan, sen nojalla että tuo kapitalistijoukko omistaa ne tuotantovälineet, joita heidän, työläisten, on (tuotantotoiminnassaan) käytettävä tai ne hyödykkeet, joita he välittämättä tarvitsevat.

Sikäli määritelmistä.

Kapitalismi syytettyjen penkillä.

Sallikaahan minun nyt sanoa teille, miksi me sosialistit niin kiivaasti vastustamme nykyistä kapitalistista järjestelmää — kapitalismia — jossa me par'aikaa elämme.

Nykyinen kapitalistinen teollisuusjärjestelmä on kokonaan epäonnistunut järjestelmä.

Se on osottautunut käytännössä pätemättömäksi.

Se jakaa ihmiset toisiaan vastaan sotaa käyviin luokkiin.

Se saattaa palkkatyöläiset ojamaiseen riippuvaisuuteen kapitalisteista elantonsa hankkimismahdollisuuteen nähden.

Se saattaa laajoja kansanjoukkoja köyhyyteen ja kurjuuteen.

Se pakottaa kansan suuren enemmistön tekemään työtä koko elinikänsä pelkän niukan elannon edestä.

Se riistää kansan suurelta enemmistöltä hyödykkeiden tuotannossa tapahtuneiden ja tapahtuvien ihmeteltävien parannusten tuottamat aineelliset edut ja antaa ne muutamiin harvojen käsiin.

Se estää kansan syvät rivit pääsemästä nauttimaan korkeampia elämän tarjoamia nautintoja.

Se ajaa tuhansia miehiä ja naisia itsemurhaan.

Se ajaa tuhansittain miehiä ja naisia mielipuolisuuteen.

Se ajaa satoja tuhansia miehiä ja naisia rikoksiin.

Se ajaa satoja tuhansia naisia ammattihaureuteen, sen vuoksi, että he eivät kykene hankkimaan elatustaan millään muulla tavalla.

Se ajaa miljooneja ihmisiä juoppouteen.

Se asettaa houkuttelevia palkintoja petokselle ja kavallukselle.

Se tekee ravintoaineiden vääräntämisen ja muiden meitä joka taholla vaanivien petkutusten huijausyrityksen harjoittamisen tuottavaksi "iiketoiminnaksi."

Se aiheuttaa kuoleman tai ruumiinvamman miljoonille ihmisille helposti estettävissä olevien tapaturmien kautta.

Se tärvää ja turmelee lapsi-orjien elämän.

Se sulkee suurilta lapsilauomoilta kokonaan koulunkäynnin ja pakottaa loputkin jättämään koulunsa kesken juuri silloin kun heidän kasvatuksensa vasta on todenteolla alkamassa.

Se on julkean epäoikeudenmukainen työttömiä kohtaan, syösten satoja tuhansia heistä kulkuri-elämään.

Se hävittää todellisen uskonnon.

Se estää ihmiset noudattamasta kultaista sääntöä.*)

Se on perheen vihollinen.

Se saa aikaan satoja tuhansia avioeroja.

Se hävittää yksilöllisen alotemahdollisuuden.

Se tekee laajoille kansanjoukoille mahdottomaksi kehittää yksilöllisyyttään.

Se tekee laajoille kansanjoukoille mahdottomaksi omistaa mitään yksityistä omaisuutta mainitsemisen arvoisessa määrässä.

*) "Mitä haluat ihmisten sinulle tekemään, tee se heille."

Suom. muist.

Te tekee oikeudenteon vaikeaksi ja vääryudenteon helpoksi.

Se tekee ihmisille mahdottomaksi elää järkiperaisten terveydenvaatimusten mukaisesti.

Se edistää tauteja ja sairaloisuutta.

Se valmistaa kaikkille ihmisille ennenaikaisen haudan.

Sosialismi on näiden hirvittävien epäkohtien luonnollinen ja samalla ainoa parannuskeino. Yksityisomistus*) on näiden aiheuttava syy ja yhteiskunnallinen omistus on niiden korjaus.

Tämän kirjotelman puitteissa käy mahdolliseksi lähemmin kosketella ainoastaan muutamia harvoja edelläluettelemistani kapitalismin epäkohdista.

Kapitalismi ylläpitää riitaa.

Ottakaamme esimerkiksi puheeksi se tosiasia, että kapitalismi jakaa ihmiset keskenään soitaikäviin luokkiin. Kapitalismin varsinaiseen olemukseen kuuluu, että tuotanto- ja välitysneuvot ovat kapitalistien hallussa ja heidän omistamiaan, kaikkien muiden työskennellessä heidän hyväkseen. Tämä jakaa ihmiset kahteen luokkaan, kapitalistiluokkaan ja työläisluokkaan — jota paitsi suuri joukko yksilöitä tavallaan on siltä väliltä. Tietystikin on jotakin vähäpätöisempiä tapauksia, joissa kapitalistiluokan ja työtätekeväluokan edut saattavat olla samat. Mutta pohjimmaltaan on työnantajan ja työntekijän keskinäinen suhde sellainen, että heidän etunsa ovat

*) Tuotantovälineiden nimittäin.

Suom. muist.

kokonaan vastakkaiset. Työnantajaluokan etujen mukaista on pidättää itselleen työntekijänsä ansioista niin paljon kuin suinkin, antaen heille työpaikan muodossa ainoastaan sen verran, mikä tarvitaan heidän pitämisekseen työkuuntoisina. Työläisluokan etujen mukaista taas on taata kaiken ansionsa saannin, sikäläi kuin se pystyy sen tekemään. Sen vuoksi kumpainkin luokka on alituudessa taistelussa toistaan vastaan. Tästä on joskus seurauksena ankaria yhteentörmäyksiä, joita nimitetään lakoiksi tai työnsuluiksi. Mutta nämä ovat ainoastaan tuon taistelun enin silmiinpistäviä piirteitä. Sitä samaa taistelua jatkuu päivästä päivään, alituisesti ja kaikkialla. Tämä luokkataistelu saa olemassaolostaan kiittää yksinomaan kapitalismia. Se johtuu yksinomaan siitä seikasta, tosiasiasta, että pienen kapitalisti joukkueen sallitaan omistaa teollisuus- ja tuotantolait, samalla kuin kaikkien muiden ihmisten täytyy tehdä työtä heidän hyväkseen. Ja sosialismi on tämän taistelun ainoa täysin tepsivä lopetuskeino. Saattamalla teollisuuslaitokset yhteisön omaisuudeksi, koko kansan yhteisesti omistamiksi, sosialismi tulee poistamaan luokkien olemassaolon syyn. Kun sen aiheuttava syy poistetaan, niin luokkajako itsekin häviää. Luokkia ei enää tule olemaan. Luokkaviha on katoava. Luokkataistelu on taukoava. Silloin on meillä oleva ehjäksi kokonaisuudeksi itsensä tunteva kansa.

Kapitalismi hävittää uskonnon ja myrkyttää perhe-elämän.

Tai, ottakaamme puheeksi se tosiasia, että kapitalismi hävittää todellisen uskonnon. Se tekee tämän painamalla suurimman osan ihmisistä olemassaolon alhaisimmalle, pelkäänsä aineelliselle tasolle ja pakottamalla heidät alitukseen keskinäiseen taisteluun. Sosialismi on kohottava heidät tuolta tasolta ja antava heidän henkisille kyvyilleen tilaisuuden kehittyä.

Edelleen kosketelkaamme sitä tosiseikkaa, että kapitalismi myrkyypistimillään myrkyttää perheen. Se saattaa miljooneja aviovaimoja miehistään aineellisesti riippuvaisiksi ja siten asettaa heidät sekä lain silmissä että taloudellisesti orjan asemaan. Se pakottaa lukemattomia naisia menemään naimisiin pelkäänsä vain oman kodin saannin toivossa. Se ajaa lukemattomia naisia porttoloihin. Sosialismi on nostava naisen tästä loasta. Se on asettava hänet sekä valtiollisessa että teollisuuselämässä, tasa-arvoisuuteen miehen kanssa. Se on antava jokaiselle naiselle tilaisuuden ansaita oman elantonsa ja saada työstään täyden korvauksen. Haureus, sekä julkinen että muu, tulee silloin lakkaamaan, sillä silloin ei ketään naista enää siihen ajeta. Naisia ei silloin enää pakoteta menemään naimisiin yksistään aineellisista syistä. Avioliittoja solmitaan silloin yksinomaan keskinäisen rakkauden perusteella. Ja tämä on kohottava miehen ja naisen keskinäisen suhteen nykyis-

tään niin paljon korkeammalle puhtauden tasolle, että me tulemme häpeällä ja kauhulla katsomaan takaisin nykyisiin oloihin.

Lopuksi ottakaamme lähemmin selosteltavaksemme tosiasia, että kapitalismi riistää kansan suurelta enemmistöltä tuotantomenetelyissä tapahtuneiden ihmeteltävien parannusten tuottamat edut ja antaa ne muutamien harvojen käsiin.

Trustikysymys.

On luonnollista, että suurten jättiläisyhtiöiden — trustien, rautatie-, sähkölennätin- y. m. s. yhtiöiden — muodostaminen ja toiminta saa kansan huomion kiintymään tähän asiaanmehenoon paljon silmiinpistävämmällä tavalla kuin mitä pienet teollisuus- ja liikeyritykset pystyvät tekemään. Trustit ovat nykyaikaisen teollisuuden täysin luonnollisen kehityksen tuloksia. Sen sijaan, että pyrimme taaksepäin ja yritämme niitä hajottaa, tulisi meidän katsoa eteenpäin ja tehdä ne yhteiskunnan omaisuudeksi ja antaa ne yhteiskunnan haltuun.

Viime vuosina trusteja vastaan näennäisesti käyty oikeudenkäynti ei ole mitään muuta kuin suurenmoinen silmänkääntötempu, jonka avulla "rakasta kansaa" koetetaan vetää nenästä. Minun uskoni kumminkin on, että kansa on jo kehittynyt sille asteelle, ettei se enää niin vain anna petkuttaa itseään. Barnum*) on sanonut, että kansa nauttii siitä

*) Kuuluu amerikalainen sirkusmieh.
Suom. muist.

kun sille syötetään arvotonta roskaa ja kun sitä vedetään nenästä. Mutta minun vilpittömä uskoni on, että tulee aika, jolloin tällainen "suvoinen nautinto" alkaa maistaa puolta.

Nuo "trustien särkijät" ovat hauskaa väkeä. He näkyvät viihtyvän mainiosti kaikenlaisissa vanhettuneissa ja tomuttuneissa touhuissa.

Muistatteko sitä kahdenkymmenen yhdeksän miljoonan dollarin sakkoo, johon Standard Oil trusti joku vuosi takaperin tuomittiin. Siihen aikaan olivat trustiensärkijät aivan pois suunniltaan ilosta. Eräs Amerikan parhaiten tunnetuista julkaisuista varsinkin innostui näkemään suloisia haavenäkyjä. Se ilmoitti eräässä toimitusartikkelissaan, että Yhdysvaltain kansan ei enään tarvinnut vaivata päättään trustikysymyksen ratkaisulla. Trustikysymys oli jo ratkaistu!

Meidän sosialistien taholta huomautettiin silloin, että Standard Oil trusti ei vielä ollut maksanut sakkojaan sekä ettei ollut kovinkaan luultavaa, että se koskaan tulisi sitä maksamaan. Me huomautimme myöskin, että jos se sen joskus maksaisikin, kaikki mitä sen tarvitsisi tehdä saadaksesen tuon kaksikymmentäyhdeksän miljoonaansa takaisin teiltä ja minulta ja muulta kansalta olisi yksinkertaisesti kohottaa hiukan öljyn hintaa joksikin ajaksi. Ja te muistatte, että sen ei tarvinnut maksaa tuota sakkoo ensinkään, sillä ylempi oikeuskumosi päätöksen.

Trusteja ei voida hajottaa.

Siinä oli yksi "trustiensärki-jään" kummallisia pölyttyneitä kamariviisauksia. Ja heillä on ollut niitä monta muuta samanaista.

On mahdotonta hävittää trusteja niin kauan kun sallitaan yhtiöiden, joista ne rakentuvat, olla yksityisten hallussa. Sillä on helppoa niiden yhtiöiden, jotka trustin muodostavat, jatkaa trustin toimintaa salaisesti, jollei niiden sallita tehdä sitä julkisesti. Katsellen asiaa kaikkein lievimmässä valossaan otaksukaamme, että löydettäisiin oikeuslaitos, jonka tuomarien taskut eivät olisi ahdettu täyteen trustin osakepapereita. Otaksukaamme edelleen, että tämä oikeuslaitos antaisi päätöksen, joka määräisi trustin hajotettavaksi. Luuletteko että se todella hajaantuisi? Ei ikipäivinä. Luonnollisestikin menettäisi: se laillisen olemassaolo-oikeutensa, mutta siitä huolimatta se yhä edelleen jatkaisi toimintaansa entiseen suuntaan aivan kuin ei mitään olisi tapahtunut, salaisesti. Te ette voi pakottaa ystävyksiä nyrkkisille keskenään, jollei heillä ole siihen halua. Aivan yhtä mieletöntä on uskoa, että korporatsioonit, yhtiöt voitaisiin pakottaa kilpailemaan keskenään silloin kun ne eivät sitä halua tehdä. Ja jos voitaisiin hävittää trustit, olisi se suureksi turmioksi. Trustin-särkijät tahtovat hävittää trustin hyvätkin puolet yrittäessään muka hävittää sen pahoja puolia. Trustien hyvä puoli on siinä, että ne asettavat tuotannon ja teollisuuden jär-

kiperäiselle kannalle ja siten tekevät mahdolliseksi tuottaa elämän mukavuuksia ja elintarpeita entistä paljoa pienemmällä ihmisen energian kulutuksella. Trustien huono puoli taas on siinä, että ne antavat melkein kaiken saadun aineellisen hyödyn pienelle joukolle kapitalisteja, jotka noihin trusteihin kuuluvat.

Trustin särkijät, ottakaa se huomioon, haluavat hävittää juuri tuon trustien hyvän puolen. He haluavat hävittää järjestelmällisyyden ja järkipäisyyden teollisuuslaitosten hoidossa ja palata takaisin pieniäkköiden ja hurjan kilpailun aikaan.

Mutta tällainen menettelytapa trusti-kysymyksen ratkaisemiseksi on peräti vanhoillinen ja kerrassaan mahdoton.

Tepsivä ratkaisukeino.

Meidän sosialistien tarkoitus on hävittää trustien pahat puolet ja samalla säilyttää niiden hyvät puolet. Sen me tulemme tekemään ottamalla trustit yhteiskunnan omaisuudeksi ja sen valvonnan alle. Meidän tarkotuksemme on säilyttää tuotanto- ja välityslaitosten järkipäisyyden ja järjestelmällisen hoito. Ja me emme ainoastaan aijo sitä säilyttää, vaan me aijomme päälliseksi vielä parantaa ja täydellisentää sitä. Meidän aikomuksemme näet on yhä edelleen kehittää teollisuus- ja liikealojen järkipäiselle kannalle asettamista, niin että elämän mukavuuksia ja tarpeita voidaan tuottaa entistä pienemmällä ihmistarmon kulutuksella.

Ja me aijomme hävittää trustien huonot puolet päästämällä

koko kansan trusteeista osalliseksi, niin että ne tulevat toimimaan koko kansan hyödyksi sen sijaan, että tuottaisivat hyötyä vain muutamille harvoille, kuten ne nyt tekevät.

Siinä se on varmasti tepsivä lääke "trustit-taudille". Yhdysvaltain kansa tietenkin voi jatkaa trustien hajottamis- ja "järjestämis" hullutteluaan niin kauan kuin se sen hyväksi näkee, mutta se ei sillä koskaan tule voittamaan mitään muuta, paitsi pettymyksellä ostettua kokemusta. Trustikysymystä ei millään sellaisella järjettömällä tavalla voida ratkaista. Sitä ei voida ratkaista millään muulla tavalla kuin ottamalla trustit yhteiskunnan haltuun ja valvonnan alle. Ja siihen me sosialistit juuri pyrimme.

Samaan tapaan voisin, jos tila sallisi, jatkaa edelleen näyttämällä miten sosialismi tulee

poistamaan ja parantamaan kaikki muutkin edellä-luetteilemani kapitalismin pelottavat epäkohdat.

Me sosialistit olemme sitä mieltä, että aineelliset olot ovat parannettavat ensin. Ei siksi, että asettaisimme ne ensimmäiselle sijalle tärkeyteensä nähden. Kaukana siitä. Me haluamme ratkaista aineelliset kysymykset juuri vapauttaaksemme ihmiskunnan pelkän aineellisuuden kahleista. Me haluamme tehdä tämän avataksemme tietä elämän korkeammille tarkoitusperille.

Kapitalismi estää, salpaa ja telkee kansan laajat joukot näiden korkeampien elämäntarkotusperien toteuttamisesta.

Sosialismi on poistava kaikki nämä esteet, saivat ja telkeet ja avaava ylevämmän elämän ovet selki selälleen kaiken kansan sille kulkea.

TOIMITTAJA MEADER'IN ENSIMÄINEN ARTIKKELI.

Mr. Work alkaa kirjotuksensa kylläkin uskaliaasti. Kun hän myöntää, että on olemassa "vain yhtä lajia sosialismia" otaksomme hänen siinä sievästi valmistavan meitä johonkin ratkaisevampaan. Tämä tuntuu sangen tervetulleelta, mutta lukiessamme edelleen, huomaammekin tutki-neemme väärin hänen aikomuksiaan ja että hän ei olekaan niin nokkela kuin hän haluaa meille uskottaa olevansa. Tietenkään ei meillä ole mitään vastaansanomista siihen Mr. Workin lausuntoon nähden, että on ainoastaan yksi laji sosialismia, josta kan-

nattaa puhua, ja jos hän olisi tehnyt määrittelynsä hieman laajaperäisemmäksi, on mahdollista, että meillä ei olisi ollut mitään syytä panna kyseenalaiseksi sen tarkkuutta, mutta kun hän tahtoo meitä erottamaan sosialismin lopullisen tarkotusperän — sen päämäärän (nim. tuotanto- ja liikealojen yhteisöllisen omistuksen ja valvonnan) — siitä sisäisestä voimasta, jonka täytyy aikaan saada tuon tarkotusperän toteuttamisen (nim. "tieteellisestä" eli marxilaisesta sosialismista), niin tunnemme olevamme

oikeutetut väittämään, ettei hän esitä asiaansa rehellisesti.

Niinpä käykin, sikäli kuin Mr. Work ennättää edemmäksi, yhä silmiinpistävämmäksi, miten perin vaikeata hänen on pitää marxilaisia periaatteitaan taaempana, huomaamattomissa, sillä heti kun hän alkaa laajemmin kehittää omia määritelmäänsä, niin nuo tutut "arvo"- ja "yliarvo" teoriat jo tunkeutuvat etualalle.

Mr. Workin väitteen mukaan käyttävät tuotanto- ja välitysläikeidemme yksityisomistajat niitä yksinomaan ryöstämistarkoituksiin jota sosialistit tarkoittavat sanoessaan, että työnantajien pyrkimys on saada "itselleen osan toisten työn tuloksista". Niin ollen, kun kapitalistit "palkkaavat työläisiä tekemään työn ja maksavat heille ainoastaan osan heidän työnsä arvosta ja pitävät loput itse", he ovat syyllisiä työläisten "riistämiseen" tai heidän työansioidensa suurimman osan anastamiseen.

Sallikaa minun juuri tässä kohdassa panna vakava vastalauseeni Mr. Workin epätieteellistä menettelyä vastaan, esittäessään puhtaita otaksimia todisteina, joihin hän perustaa väitteensä. Jotta jollakin lausunnolla olisi todistusarvoa, tulee sen olla todenperäinen, eikä perusteton olettava pelkästään vain sillä muutu paikkansa pitäväksi tosiasiaksi, että Mr. Work sen siksi julistaa. Kun hän sanoo olevan "tosiasian", että pieni joukko kapitalisteja purertaa muulta osalta kansaa suurimman osan heidän työansioistaan, tekee hän väitteen, jonka hänen tulee todistaa todeksi eikä

vain olettaa todeksi. Millä oikeudella menee hän väittämään, että työläisen "riistäminen" on nykyisen teollisuusjärjestelmän perustarkotus, kun yksistään vain sosialistit—korkeintaan pieni murto-osa tämän maan kansalaisista—ovat tämän teorian kannalla. Jos hän olisi sanonut, että ahneus usein saattaa työnantajan käyttämään väärällä tavalla hyväkseen työntekijänsä heikkomuutta, niin useampi saattaisi olla yhtä mieltä hänen kanssaan, mutta mihin todistuksiin perustaa hän sen johdopäätöksensä, että vuorovaikutuksen lain olisi mahdotonta työskennellä samalla kertaa sekä työntekijän että työnantajan hyödyksi, jos kumpikin on halukas menettelemään rehellisesti.

"Kapitalistin työläisiä kohtaan harjoittama riistäntä" on sosialistien mielihuutona, eivätkä he suinkaan jätä käyttämättä yhtään sopivaa tilaisuutta, vakuuttaakseen, että työläiset saavat ainoastaan pienen osan siitä, mitä he tuottavat; mutta "tosiasioita" näiden vakuuttelujen todistukseksi tykkäänään puuttuu, ellei ehkä Mr. Work ole nyt valmis niitä esittämään. Sitäpaitsi kaikkien näiden otaksumien taustana ovat Marxin arvoteoriat, ja niin kauan kun ei ole todistettu, että työläinen on yksinomainen arvontuottaja, on myöskin mahdotonta näyttää toteen, olevan tasapuolisuuden lain vastaista, että työläisen takana oleva ohjaava voima— "kapitalisti", jos sitä nimitystä pidätte parempana—ottaa osuutensa voitoista. Jos lähtöväite on väärä, eivät kaikki ne "tosiasiat," mitä Mr. Work johtaa siitä, ole

muuta kuin sen verran tyhjiä sanoja. Juuri tästä syystä minä kiven-kovaan vaadinkin, että hänen täytyy lähteä sosialistisen filosofian lähtökohdasta eikä sen päämäärästä; että hänen on annettava meille kumoamattomat todistukset siitä, että kapitaali todella "pusertaa kansalta suurimman osan sen työansioista," ennenkuin hän voi odottaa meidän hyväksyvän ne johtopäätökset, mitkä hän vetää näistä otaksu- mista.

Mitä olen sanonut Mr. Workin määritelmiin nähden, koskee yhtä hyvin myöskin sitä liikuttavaa vetoomusta, jonka hän tekee lukijoiden myötätuntoon. Se on sama vanha virsi — sosialisti agitaattorin tunteenpurkaus, jossa halveksittu "kapitalistinen järjestelmä" asetetaan kaikkien yhteiskunnan epäkohtien alkusyyksi — mutta joskin sellainen tukkusuuttos saattaa liikuttaa sydäntä ja saada tunteet kuohuksiin ja siten kääntää hartaita kannattajia niistä, jotka antavat järkensä joutua tunteen vangiksi, niin pienikin yritys lähemmin tutkia noita syytöksiä heti osottaa, että nekin perustuvat suurimmaksi osaksi otaksumiin, joiden todenperäisyydestä Mr. Work ei ole antanut mitään takeita. Mr. Work todistakoon perusväitteensä — arvo- ja yliarvo-teoriaansa, taloudellisen determinisminsa ja luokkataistelunsa ennenkuin hän vaatii meitä myöntämään, että kaikki arvo on työn tulosta, kaikki liikevoiton ottaminen ryöstöä ja yksityisomistus inhimillisen vääryyden ja kurjuuden alkulähde.

Että kurjuudella ja vääryydellä on huomattu sija maailmassa, on tosiseikka, jota ei voida kieltää. Voimme myöntää senkin, että useimmat nykyisistä yhteiskunnallisista epäkohdista ovat lievennettävissä, mutta nämä myönnytykset eivät siltä edellytä sitä, että Mr. Work olisi antanut meille oikeata kuvausta oivista oloista tai että se helppous, millä hän löytää puutteellisuuksia aikamme sivistyksessä, pakottaisi meidät hyväksymään hänen lääkkeensä yhteiskunnallisten häiriöittemme ainoana parannuskeino- na. Tehdä samoin kuin Mr. Work on tehnyt — pystyttää ensin jonkunlainen olematon "pöppö" liiotteluista ja otaksumista ja sitte kaataa se kumoon aseilla, joita asianmukaisesti voidaan soveluttaa ainoastaan tosiasioihin, saattaisi tarjota erinomaisen tilaisuuden häikäisevän sanahelinän käyttöön, mutta sellaisella on kovin heikko vaikutus niihin, jotka tietävät eron johdonmukaisen ajattelun ja viisastelun välillä.

Otettakoonpa esimerkiksi Mr. Workin väite, että kapitalismi jakaa kansan keskenään sotakäyviin luokkiin. Onko tämä totta, vai onko se vain sosialistien mielikuvituksen keksintöjä? Että taloudelliset edut voivat johtaa ristiriitaisuuksiin, että sitä saattaa seurata yhteenottoja luokkien kesken, on seikka, jota emme kiellä, mutta sanoa, että ihmiset ovat jakautuneet "kahteen" tarkoin määriteltyyn luokkaan, on liian laajaa käsitteiden yleistämistä voidakseen tulla otetuksi vakavasti huomioon, sittenkään, vaikka siihen vielä liitettäisiin

sellainen lieventävä selitys, että on "lukuisia yksilöitä, jotka ovat tavallaan siltä väliltä". Varmaan-kaan ei kukaan muu kuin oppi- lauselmiin pahimmin piintynyt sosialisti mene väittämään, että olisi olemassa minkäänlaisia pä- teviä todisteita siihen, että ihmi- set ovat jakautumassa kahteen vihamieliseen leiriin. Sen sijaan että yhteiskunta jakautuisi kah- teen äärimäisen vastakkaiseen osaan, kasvaa keskiluokkien lu- kumäärä vuosi vuodelta, samalla kun ne raja-aidat, mitkä ennen olivat luokkien välillä olemassa, käyvät yhä matalammiksi, siten tehden mahdolliseksi kyvykkäille ja eteenpäin pyrkiville yksilöille nopeasti kohota luokasta toiseen. Vähintään 90 prosenttia nykypäi- vien kapitalisteista, niin suurista kuin pienistäkin, on lähtösän työ- läisten riveistä, samalla kun pien- sijottajain lukumäärä kasvaa sel- laisella vauhdilla, että melkeinpä käy tilastotieteilijöille mahdotto- maksi pysyä kintereillä. Nämä seikat juuri pakottivat Bernstei- nin — vaikka onkin sosialisti — asettumaan jyrkkiä marxilaisia

vastaan. Hän oivalti, että luok- kataistelua ei ollut olemassa, mutta että sen sijaan "omistavien luokkien lukumäärä kasvaa sekä ehdottomasti että suhteellisesti".

Mr. Workin lauselmä, että työaantajaluokka pyrkii pidättä- mään itselleen "niin paljon kuin suinkin työntekijänsä ansioista", on toinen puñdas otaksuma, eikä minun niin ollen ole tarvis ryhtyä sitä kumoamaan ennenkuin Mar- xin yliarvo-oppi on tunnustettu oikeaksi. Se johtopäätös taas, että työläiset saavat ainoastaan "sen verran mikä on riittävä pi- tämään heidät työkuunnossa", on niin selvä yritys sovelluttaa Las- sallen jo aikoja sitte huonoon huutoon joutunutta taloudellista harhapäätelmää, "rautaista palk- kalakia", että se ei kaipaa sen enempää selitystä.

Yksi seikka, johon Mr. Work tuon tuostakin koskettelee, on pääoman ja työn etujen välttä- mätön vastakkaisuus. Onko hä- nellä pätevää syytä otaksua sel- laisten olosuhteiden olevan ole- massa?

Jatk.

Orjan osa

*Hukkuu ajan kuohumereen
elon onni orjalasten,
näet aina synkän väreen
poskipäillä kalvakasten.*

*Elo piinaa ijän orjaa,
rikkahien riisto paisuu,
nehän kaiken maasta korjaa,
— astinlaudaks' orja taipuu.*

*Elo tämä, se on kurjaa
alla raskaan pakkovallan.
Orja kiroo: Liian nurjaa
järjestys on rahavallan.*

*Orjan osa, se on pientä
hän on hädän, puutteen tuttu.
Moni heist' on sitä mieltä:
näinhän vaatii "taivas juttu".*

M:kael Rutanen.